

«Քայլ առ քայլ» բարեգործական հիմնադրամ

«Նախադպրոցական հաստատության
մանկավարժական աշխատողների
մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների զարգացման»
ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Մանկավարժական աշխատողի ուսումնադաստիարակչական
աշխատանքների պլանավորումը նախադպրոցական կրթության
պետական կրթական չափորոշիչներին համապատասխան

Դաստիարակ՝ Ջուլիետա Հովհաննիսյան

Մանկապարտեզ՝ «Շինուհայրի նախադպրոցական հաստատություն» ՀՈԱԿ

2023թ.

Բովանդակություն

Ներածություն	3
Մանկավարժական աշխատողի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների պլանավորումը նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչներին համապատասխան.....	5
Տեսական մաս.....	10
Գործնական մաս.....	14
Եզրակացություն.....	19
Օգտագործված գրականություն.....	21

Ներածություն

Թեմայի արդիականությունը: Մանկավարժական աշխատողի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների պլանավորումը նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչներին համապատասխան կրթության ու դաստիարակության ապահովումը որպես մանկավարժական գործընթաց և հասարակության կայուն զարգացման անհրաժեշտություն:

Խմբերում ուսուցման օգտակարության աստիճանը կախված է նրանից, թե որքանով են դաստիարակները տիրապետում իրականացվող ուսումնական ծրագրին, մեթոդներին ու ռազմավարություններին, որոնց օգնությամբ կարելի է երեխաների ուսուցման արդյունավետությունն առավելագույնի հասցնել:

Որոշ երեխաներ կարող են շատ ավելի բարձր ցուցանիշներ դրսևորել, քան սահմանում են չափորոշիչները, ոմանք՝ մի քիչ ավելի ցածր: Երեխաների տվյալ տարիքին համապատասխան զարգացման և ուսումնառության հետ կապված ակնակալիքների մասին մտածելիս կարևոր է ուշադրություն դարձնել նրանց անհատական առանձնահատկություններին: Երեխաները տարբեր են՝ կախված իրենց բնածին ունակություններից, փորձից, առողջական վիճակից և սովորելու նկատմամբ ունեցած վերաբերմունքից: Երեխաների միջև այսպիսի տարբերությունները բնական են: Անհրաժեշտ է հարգանք դրսևորել բոլոր երեխաների նկատմամբ, նրանց վերաբերվել որպես ունակ անհատների, որոնք կարող են տարբեր տեմպերով զարգանալ ու սովորել, հասկանալ շրջապատող աշխարհը և արտահայտել իրենց սեփական աշխարհը:

Չափորոշչային պահանջների հիմքում ընկած է այն համոզմունքը, որ երեխաների ուսումնառությունը և զարգացումը բազմակողմանի է, քանի որ ֆիզիկական զարգացման հետ մեկտեղ զարգանում են նաև երեխայի խոսքն ու լեզուն, զգացմունքները, սոցիալական շփման և իմացական հմտությունները և այլն: Հետևաբար, երեխայի համակողմանի զարգացման համար կարևոր են բոլոր ոլորտները և պետք է հավասարապես արժևորվեն:

Չափորոշիչներն այն ուղենիշներն են, որոնք մանկավարժները կարող են օգտագործել տարբեր ոլորտներում երեխաների զարգացմանը նպաստելու

համար:

Նախադպրոցական կրթության չափորոշի փոփոխությունը պայմանավորված է հանրակրթության պետական նոր չափորոշի ընդունմամբ, որտեղ նախադպրոցական կրթությունը դիտարկվում է հանրակրթության նախնական աստիճան և նպատակ ունի ապահովել նախադպրոցական կրթության համակարգից երեխայի սահուն անցումը դեպի հանրակրթություն:

Չափորոշիչը հանդիսանում է երեխայակենտրոն կրթության հիմքը և երեխաների կարիքներին ու հետաքրքրություններին արձագանքելու, յուրաքանչյուր երեխայի անձը հարգելու, համատեղ ուսումնառության գործընթացը խթանելու հնարավորություն է ընձեռում:

Նպատակը: Կրթական գործընթացում պետական չափորոշիչներին համատասխան պլանավորմամբ դաստիարակի կողմից ուսումնական խնդիրների լուծման միջոցով խթանելու երեխայի անձի զարգացումը, սպասվող արդյունքների ստացումը:

Խնդիրները: Նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում ձևավորել և զարգացնել նախադպրոցական կրթական չափորոշիչներին ու կրթական ծրագրային պահանջներին համապատասխան

- գիտելիքների
- կարողությունների, հմտությունների, անձի ներդաշնակ

զարգացման պատշաճ մակարդակ:

- Երեխաներին հաջող ուսման համար պատրաստելը
- Հոգեբանական և սոցիալական պատրաստվածությունը դպրոցին

Մանկավարժական աշխատողի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների պլանավորումը նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչներին համապատասխան

Ուսումնական հաստատություններում ուսումնադաստիարակչական գործունեություն չի կարող գոյություն ունենալ առանց ուսուցչի աշխատանքի նախնական մասնագիտական պլանավորման: Աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումը թույլ է տալիս ընդգծել նպատակներն ու խնդիրները, նշել աշակերտների արդյունքները, որոշակի ժամանակահատվածի ձեռքբերումները: Ինչպես մեթոդաբար ճիշտ ձևակերպել թեմատիկ կրթական գործընթաց նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում:

Մանկապարտեզային կյանքի շարժիչ ուժերը որպես մանկական կազմակերպիչներ, դաստիարակներն են: Դաստիարակը դեկավարվում է ծրագրով և այն կենսագործում է պլանավորման միջոցով: Նպատակաուղղվածության պլանավորման, կանխատեսման, վերահսկման և արդյունքների ու դրանց հետևանքների գնահատման հիմունքների ուսուցումը կատարվում է խաղային և ոչ խաղային հնարների գուգորդման, դաստիարակի ու երեխաների միջև դերերի փաշխման միջոցով:

Պլանավորումը մանկավարժության մեջ կրթական գործընթացի կառուցումն է այնպես, որ կոնկրետ մանկական թիմում ուսումնական պլանի խնդիրները լուծվեն առավելագույն արդյունավետությամբ:

Ուսումնական գործընթացի հիմքը պլանավորումն է: Պլանը ուսումնական գործընթացի բոլոր մասնակիցների մանկավարժական գործունեության նախագիծ է: Պլանավորումը նախադպրոցական ուսումնական հաստատության մանկավարժական գործընթացի գիտականորեն հիմնավորված կազմակերպումն է, որը տալիս է նրան բովանդակություն, որոշակիություն, վերահսկելիություն:

Նախադպրոցական հաստատությունում դաստիարակության և կրթական աշխատանքի պլանավորումը հիմնական կրթական ծրագրի իրականացման գործընթացի կառավարման հիմնական գործառույթներից է և արտացոլում է մեծահասակների և երեխաների գործունեության կազմակերպման տարբեր ձևեր:

Ուսումնադաստիարակչական աշխատանքում, թեմատիկ պլանավորման ժամանակ մեծ նշանակություն ունի առավոտյան զրույցի կազմակերպումը երեխաների հետ: Այն համարվում է մանկավարժական աշխատանքի կարևորագույն բաղկացուցիչ մաս, քանի որ նպաստում է երեխաների խոսքի և մտածողության զարգացմանը:

Զրույցը որևէ թեմայի նպատակային քննարկում է, կազմակերպված, նախապատրաստված երկխոսություն՝ նախապես ընտրված թեմայի շուրջ: Զրույցն օգնում է երեխային՝ ծանոթանալ շրջապատող աշխարհի հետ և նպաստում է խոսքի զարգացմանը:

Նախադպրոցական կրթությունն այսօր մեծ փոփոխություններ է կրում, որոնց հիմքը դրել է պետությունը, որը մեծ հետաքրքրություն է ցուցաբերում այս ոլորտի զարգացման նկատմամբ:

Նախադպրոցական ուսումնական հաստատության կոլեկտիվի աշխատանքը իրականացվում է հաստատության աշխատանքային պլանին համապատասխան: Ցանկացած պլան կառուցվում է ընթացիկ և առաջիկա (հեռանկարային) աշխատանքների միասնության մեջ նվազագույն ջանքերի ներդրմամբ՝ կոնկրետ նպատակներին հասնելու, վերջնական որոշումների կայացման բարձր արդյունավետությամբ:

Պրակտիկան ցույց է տալիս, որ պլանն արդյունավետ է միայն այն դեպքում, եթե այն հենվում է մանկավարժական գիտության նվաճումների, առաջավոր փորձի ուսումնասիրության, տվյալ փուլում ծառայած և հեռանկարային խնդիրների հաշվառմամբ:

2021 թվականին մայիսի 13 ՀՀ ԿԳՆ-ն հաստատեց նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչը, որն իր մեջ ներառում է նախադպրոցական տարիքի երեխաների (ըստ տարիքային խմբերի) զարգացման կրթական ծրագրերի բովանդակությունը, նրանց ներկայացվող վերջնարդյունքները, ուսումնական բեռնվածության առավելագույն ծավալը, նախադպրոցական տարիքի երեխաների կրթության և զարգացման վերջնարդյունքի ապահովման հիմքերը: Չափորոշիչի հիմքում նախադպրոցական տարիքի երեխաների կարողունակությունների վրա հիմնված մոտեցումն է:

3. Չափորոշիչը ներառում է՝

1) ուսումնադաստիարակչական հիմնական բնագավառները, կրթական ծրագրի բաղադրիչները և դրանց սահմանման մանկավարժահոգեբանական սկզբունքները.

2) երեխաների ուսումնական, խաղային բեռնվածության առավելագույն չափը կամ դրանց հարաբերակցությունը.

3) երեխաների զարգացման ընթացքի և առաջադիմության մակարդակի դիտարկման ձևերը.

4) նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում ներառական և երեխայակենտրոն միջավայրի չափանիշները, որոնք հաստատում է կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմինը.

5) նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում երեխայի անվտանգ միջավայրի և աղետներին պատրաստվածության չափանիշները:

4. Չափորոշիչը հանդիսանում է երեխայակենտրոն կրթության հիմքը. հնարավորություն է ընձեռում արձագանքելու երեխաների կարիքներին և հետաքրքրություններին, հարգելու յուրաքանչյուր երեխայի անձը, խթանելու համատեղ ուսումնառության գործընթացը:

5. Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչի իրականացումը նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների կողմից պարտադիր է՝ անկախ դրանց կազմակերպչի րավական ձևից և ենթակայությունից:

6. Ըստ չափորոշիչի, մշակվում են միջին և բարձրագույն մասնագիտական հաստատությունների նախադպրոցական ֆակուլտետների (բաժինների) ուսումնական ծրագրեր և վերապատրաստումների թեմատիկ պլաններ, ծնողական կրթության ծրագրեր:

Կարողունակությունները նախադպրոցական տարիքի երեխաների կողմից ուսումնառության և դաստիարակության գործընթացում ձեռք բերված գիտելիքի, հմտությունների, արժեքների և դիրքորոշումների հիման վրա ըստ իրավիճակի արդյունավետ ու պատշաճ արձագանքելու ձևեր են: Նախադպրոցական տարիքի երեխաների կարողունակությունները ձևավորվում են ուսուցման և դաստիարակության կազմակերպման միջոցով:

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների զարգացման և կրթական վերջնարդյունքները նկարագրում են, թե ինչ պիտի իմանա, կարողանա անել և հասկանա վեց տարեկան երեխան: Վերջնարդյունքներն ուղղված են կարողունակությունների ձևավորմանը:

1) լեզվական և հաղորդակցական կարողունակություն՝

երեխան տիրապետում է գրական հայերենին, հաղորդակցվում տարբեր իրավիճակներում և միջավայրերում, դրսևորում խոսքային և ոչ խոսքային ակտիվություն՝ մասնակցություն ունենալով հասարակական կյանքին:

2) ճանաչողական և մոտիվացիոն կարողունակություն՝

երեխան, իր տարիքին համապատասխան, ընդունակ է պատճառահետևանքային կապեր տեսնել երևույթների, իրադարձությունների միջև, ճանաչել առարկաների և օբյեկտների կապերը, հարաբերությունները, նոր խնդիրներ լուծել:

3) ինքնաճանաչողական և սոցիալական կարողունակություն՝

երեխան ճանաչում է իր արտաքին առանձնահատկությունները, ձեռք է բերում սեռադերային պատկերացումներ:

4) ժողովրդավարական և քաղաքացիական կարողունակություն՝ նախադպրոցական տարիքում երեխան տիրապետում է բարեվարքության և սոցիալական արդարության պարզագույն կանոններին. դրսևորում է հարգանք և հոգատարություն շրջապատի հանդեպ, գնահատում է արարքների բարոյական ուղղվածությունը: Ճանաչում է հայրենիքը, Հայաստանի խորհրդանիշները (դրոշ, զինանշան, օրհներգ), դրսևորում է սեր և նվիրվածություն հայրենի երկրի հանդեպ: Ունի տարրական պատկերացումներ սեփական իրավունքների ու պարտականությունների մասին.

5) թվային և մեդիա կարողունակություն՝ երեխան ունի տարրական պատկերացումներ մեդիայի վերաբերյալ, կողմնորոշվում է մեդիա բազմազանության մեջ, մեծահասակի աջակցությամբ գնահատում է ներկայացված տեղեկատվությունը, այն համադրում սեփական պատկերացումներին՝ դրսևորելով քննադատական և ընտրողական մոտեցում:

6) մշակութային կարողունակություն՝ երեխան կարողանում է գնահատել գեղեցիկը, ճանաչում և վերլուծում է հանրահայտ հայ և արտասահմանյան

մանկագիրների գեղարվեստական ստեղծագործությունները, ճանաչում է ազգային և համաշխարհային մշակութային նմուշների ինքնատիպությունը:

7) մաթեմատիկական և տեխնիկական կարողունակություն՝ երեխան կարողանում է կատարել պարզ մաթեմատիկական գործողություններ, համեմատում, հետազոտում է առարկաները և երևույթները, գտնում է տարբեր խնդիրների լուծումներ, ճանաչում է թվանշանները, տիրապետում է նախաթվային և թվային հասկացություններին:

8) տնտեսական կարողունակություն՝ երեխան կարողանում է համարժեք ճանաչել և վերլուծել մեծերի աշխատանքը և դրանից ստացված արդյունքները: Գիտի տարբեր մասնագիտությունների անվանումներ և դրանց առանձնահատկությունները:

9) ֆիզիկական կուլտուրայի կարողունակություն՝ երեխան պատկերացում ունի ֆիզիկական վարժությունների առողջարարական նշանակության, առողջ սննդի, առողջ ապրելակերպի վարման հիմնական կանոնների՝ օրգանիզմի կոփման, օրվա ռեժիմի, հիգիենիկ կանոնների, ճիշտ կեցվածքի պահպանման մասին:

Շարժողական ոլորտում նախադպրոցական տարիքի երեխաների զարգացման և կրթական վերջնարդյունքներն են. վաղ մանկության տարիքում երեխան ինքնուրույն կամ մեծի օգնությամբ կարողանում է սողալ, սկսում է ինքնուրույն քայլել, կարողանում է ակտիվ գործողություններ կատարել առարկաներով որոշակի արդյունքի համար, շարժողական գործողությունների ժամանակ դրսևորում է ինքնուրույնություն և այլն:

Տեսական մաս

Ուսուցման և դաստիարակության գործընթացին անդրադարձել են բազմաթիվ հայտնի մանկավարժներ:

Շվեյցարացի նշանավոր մանկավարժ Իոհան Հայնրիխ Պեստալոցցին մեծ ներդրում ունի մանկավարժության ` որպես գիտության և պրակտիկայի զարգացման գործում:

Դաստիարակության նպատակը, ըստ Պեստալոցցու, մարդու բոլոր բնական ուժերի ու ընդունակությունների զարգացումն է, ըստ որում զարգացումը պետք է լինի բազմակողմանի և ներդաշնակ: Դաստիարակի ներգործությունը երեխայի վրա պետք է համաձայնեցված լինի նրա բնության հետ: Ոչ մի դեպքում մանկավարժը չպետք է ճնշի աճող մարդու բնական զարգացումը: Դաստիարակը, նրա կարծիքով, այդ զարգացումը պետք է դնի ճիշտ ուղու վրա, վերացնի այն արգելակներն ու ազդեցությունները, որոնք կարող էին այն կասեցնել կամ շեղել մի այլ ուղղությամբ:

Դաստիարակության հիմնական սկզբունքը, ինչպես դա հասկանում էր Պեստալոցցին, համաձայնեցվածությունն է բնության հետ: Սակայն նպատակաուղղված դաստիարակությունը միանգամայն անհրաժեշտ է ամեն մի մարդու, քանի որ ինքն իրեն թողնված, տարերայնորեն զարգացող մարդը չի կարող հասնել մարդկային իր բոլոր ուժերի ներդաշնակ զարգացման այն աստիճանին, որ պահանջվում է նրանից, որպես հասարակության անդամի:

Ռուս մեծ մանկավարժ Ուշինսկին մանկավարժության կարևոր հիմք է համարում անհատի ձևավորումը և ակտիվությունը. «Երեխաների ձգտումը, մի շարք գործողությունների հանդեպ, բնորոշ է ցանկացածին, և դա հոգեբանության հիմնական օրենքն է», - ասել է նա: Իր «Աշխատանքն իր հոգեբանական ու դաստիարակչական նշանակությամբ» հոդվածում, նշում է որ աշխատանքն առաջին հերթին նյութական կյանքի հիմքն է և ֆիզիկական, գեղագիտական, մտավոր և բարոյական զարգացման համար անհրաժեշտ պայման:

Բացի այդ, աշխատանքը համարվում է նաև ճանաչողական, հուզական և կամային գործընթացների զարգացման, երեխայի կարողությունների և խառնվածքի ձևավորման կարևոր նախապայման:

Ըստ Ուշինսկու, կրթության բաղադրատարրերից ամենակարևորը բարոյական դաստիարակությունն է: Այն իր մանկավարժական հայեցակարգի կորիզն է, և «դա ավելի կարևոր է, քան գլուխը գիտելիքներով լցնելը»: Կրթությունը, որը զուրկ է բարոյական հատկանիշներից, ոչնչացնում է մարդուն: Բարոյական դաստիարակությունը երեխայի մեջ պետք է զարգացնի հայրենասիրություն, մարդասիրություն, ազնվություն, ուղղամտություն, աշխատասիրություն:

«Խաղը, ազատ և անկախ գործողություն է, որին դաստիարակը չպետք է միջամտի...: Խաղալիքները մեծ նշանակություն ունեն», -ասել է Ուշինսկին: Ուշինսկին արժեքավոր ներդրում է ունեցել մանկավարժական մտքի զարգացման մեջ, և խորը վերլուծել է ինչպես դպրոցականների կրթության, դաստիարակության տեսությունն ու պրակտիկան, այնպես էլ նախադպրոցականներին: «Դաստիարակության առարկան մարդն է և եթե մանկավարժությունը ցանկանում է դաստիարակել մարդուն՝ բոլոր առումներով, նախ և առաջ պետք է ճանաչի նրան»: Ուշինսկին մեծ ուշադրություն է դարձնում սկզբնական ուսուցմանը: Նա գրում է, որ «ինչքան փոքր է տարիքը, այնքան մեծ պետք է լինի անձի մանկավարժական վերապատրաստումը... սկզբնական դպրոցը պետք է դնի ընդհանուր դպրոցի հիմքը և նպաստի անհատի դրական հատկանիշների առաջացմանը»:

Յ.Ա.Կոմենսկին իր «Մեծ դիդակտիկա» աշխատությունում նշում է, որ ուսումնական առարկաների փոխկապակցված ուսուցումը երեխաներին սովորեցնում է բացահայտել ուսումնասիրվող առարկաների և երևույթների միջև եղած կապերը. «Ամեն ինչ ամրապնդել բանականության հիմունքներով նշանակում է ամեն ինչ սովորել՝ մատնացույց անելով պատճառները, այսինքն՝ ոչ միայն ցույց տալ, թե ինչպես է այս կամ այն բանը տեղի ունենում, այլ նաև ցույց տալ, թե ինչու դա այլ կերպ լինել չի կարող: Չէ՞ որ իմանալ որևէ բան նշանակում է իրը ճանաչել իր փոխկապակցվածության մեջ»:

Ռուսոյի մանկավարժական հայացքների հիմքում ընկած են բնական և ազատ դաստիարակության սկզբունքները: Մարդը, ըստ Ռուսոյի, իր դաստիարակությունը ստանում է բնությունից, իրերից և մարդկանցից: Նրա դաստիարակությունը կարող է

արդյունավետ լինել, եթե այդ երեք գործոնները ձգտեն միևնույն նպատակին, չհակասեն իրար, այլ համագործակցեն իրար հետ:

Եվ քանի որ բնությունից ստացած դաստիարակությունը մեզանից չի կախված, իրերից ստացած դաստիարակությունը մասամբ է մեզանից կախված, և միայն մարդկանցից ստացած դաստիարակությունն է կախված մեզանից, ուրեմն՝ «բնության դաստիարակությանը, որի հանդեպ մենք անգոր ենք, պետք է ուղղել մյուս երկուսը»:

Բնական դաստիարակություն ասելով՝ Ռուսոն հասկանում էր այնպիսի դաստիարակություն, որը համապատասխանում է երեխայի բնական զարգացման ընթացքին՝ նրա բնական ընդունակություններին ու նախադրյալներին, նրա պահանջմունքներին ու առանձնահատկություններին:

Լինելով տաղանդավոր պրակտիկ և թեորիկ Վասիլի Ալեքսանդրեվիչ Սուխոմլինսկին պրակտիկորեն դիտարկում էր դաստիարակության բոլոր ասպեկտները՝ տեսությունը և գործնականը, դիդակտիկան և դպրոցագիտությունը: Նրա աշխատությունների մեջ կարևոր տեղ է զբաղեցնում այն պրոբլեմը, որ մանկավարժը իր մասնագիտական աշխատանքին սետեղծագործաբար մոտենա, ինչը սոցիալական հսկայական նշանակություն ունի: «Ձրույց դպրոցի երիտասարդ տնօրենի հետ» գրքում Սուխոմլինսկին գրել է. «Եթե դուք ցանկանում եք, որ մանկավանժական աշխատանքը ուսուցչին ուրախություն պատճառի, այլ չվերածվի ձանձրալի և ամենորյա միապաղաղության, ապա ուսուցչին դուրս բերեք հետազոտողի արահետ: Դաստիարակի աշխատանքի հաջողությունը հնարավոր է միայն մասնագիտության և ստեղծագործության համատեղությամբ, երեխաների հոգևոր կյանքի խորը գիտությամբ, ամեն մի երեխայի առանձնահատկությունների իմացությամբ»:

Հիմնականում Սուխոմլինսկին ուշադրություն էր դարձնում մեծացող սերնդի մեջ քաղաքացիականության դաստիարակությունը: Նա շարունակեց զարգացնել ուսմունքը կոլեկտիվում դաստիարակության պրոցեսի վերաբերյալ, մշակեց մեթոդիկա առանձին աշակերտի հետ կոլեկտիվում աշխատելու վերաբերյալ:

«Միրոս տալիս եմ երեխաներին» գրքում Սուխոմլինսկին պարզ ցույց է տալիս, որ երեխաների հարմոնիկ զարգացմանը ուղղված, դաստիարակի

աշխատանքի հաջողությունը հնարավոր է միայն ամեն մի երեխայի հոգևոր կյանքի և զարգացման առանձնահատկությունների խորը իմացության դեպքում:

Դաստրարակության մոդելը, որի հիմքում ընկած է հումանիտար հոգեբանության ուղղությունը, 50-60ական թվականներին ԱՄՆ-ում զարգացրել են այնպիսի գիտնականներ ինչպիսիք էին Մապրուն, Ֆրանկը, Ռոջերսը, Կոլլինը, Կոմբսը և այլք:

Գործնական մաս

Նախադպրոցական մանկության շրջանում երեխայի ամենակարևոր ձեռքբերումներից մեկը մայրենի լեզվին տիրապետելն է: Լեզուն միջոց է, որի օգնությամբ մարդիկ հաղորդակցվում են միմյանց հետ, փոխանակում մտքեր և հասնում փոխադարձ ըմբռնման:

Երեխան մայրենի լեզվի բանավոր խոսքին տիրապետում է կյանքի առաջին մի քանի տարիներին: Նախադպրոցական հաստատության խնդիրն է զարգացնել երեխայի խոսքը: Խոսքի զարգացման ընթացքում շրջապատի հետ շփման, հաղորդակցության արդյունքում ձևավորվում են երեխայի խոսքային հաղորդակցական ունակությունները, զարգանում է նրա բանավոր խոսքը:

Խոսքի զարգացումը հոգեկան բարձր իմացական գործընթաց է և սերտորեն կապված է մտածողության հետ: Խոսքն ունի զարգացման իր փուլերը, որոնք ընթանում են երեխայի տարիքային առանձնահատկություններին համապատասխան:

Կարևոր է երբ երեխան կարողանում է կապակցված խոսել և ունեն խոսքի ճիշտ կառուցում:

Երեխայի խոսքի զարգացումը կարող է լինել մի քանի մակարդակներում: Առաջինը կառուցվածքայինն է, որը ենթադրում է լեզվի համակարգի տարբեր մակարդակների ձևավորում՝ հնչյունաբանական (հնչյունների ճիշտ արտաբերում), քերականական (քերականորեն խոսքի ճիշտ կառուցում):

Մյուսը ֆունկցիոնալ մակարդակն է, որը ենթադրում է հաղորդակցական խոսքի զարգացում, կապակցված խոսքի ձևավորում, այսինքն՝ մենախոսական կարողությունների (երբ երեխան ինչ-որ բան է պատմում) և երկխոսական կարողությունների զարգացում:

Խոսքի զարգացման խնդիրների մեջ իր առանձնահատուկ տեղն ունի գեղարվեստական խոսքի հետ երեխայի ծանոթացումը: Այստեղ խոսքը նախևառաջ հեքիաթների մասին է: Այն մեծ նշանակություն էրեխայի անձի ձևավորման համար որպես երեխայի խոսքի հարստացման սկզբնաղբյուր: Գեղարվեստական գրականությունը հարստացնում է բառապաշարը, զարգացնում

պատկերային խոսքը, գեղագիտական ճաշակը և նպաստում բարոյական հասկացությունների ձևավորմանը:

Երկուշաբթի	
Կարողունակություն	Լեզվական և հաղորդակցական
Խոսքի զարգացում	Կարմիր գլխարկ հեքիաթը
Նպատակը	տիրապետել գրական հայերենին, դրսևորել խոսքային և ոչ խոսքային ակտիվություն՝ մասնակցություն ունենալով հասարակական կյանքին
Խնդիրներ	զարգացնել բառապաշարը, ամրապնդել հիշողությունը, վերարտադրել լսածը և արտաբերել նոր սովորած բառերը:
Նկարչություն	<<Կարմիր գլխարկ>> հեքիաթի հերոսներին:
Նպատակը	ամրապնդել պատկերացումները հեքիաթի հերոսների մասին
Խնդիրներ	կատարելագործել բարին չարից տարբերելու կարողություն
Վերջնարդյունք	- Կարողացան արտաբերել նոր բառեր - սովորեցին տարբերակել չարն ու բարին - կարողացան արտաբերել կապակցված խոսք - նկարելու միջոցով կարողացան վերարտադրել լսածը

Երեքշաբթի	
Կարողունակություն	մաթեմատիկական և տեխնիկական
Մաթեմատիկա	Երկրաչափական պատկերներ
Նպատակը	սովորեցնել տարբերել երկրաչափական պատկերները
Խնդիրներ	Երկրաչափական պատկերները օգտագործել ապլիկացիա պատրաստելիս

Կառուցողական ապլիկացիա	Մեծ տուն
Նպատակը	սովորեցնել ապլիկացիայի միջոցով կառուցել մեծ տուն: Քառակուսին անկյունագծով ծալել 2 հավասար մասի բաժանելու , ծալման գծից մկրատով ուղիղ կտրել և ստանալ տանիք եռանկյուն
Խնդիրները	Զարգացնել մաքուր աշխատելու կարողություն
Վերջնարդյունք	- երեխաները տարբերում են երկրաչափական պատկերները -թղթից կարողացան ստանալ այդ պատկերները - կարողացան գեղեցիկ կտրել թղթերը -մաքուր և կոկիկ համաչափ կպցնել երկրաչափական պատկերները - ստացան տուն

Չորեքշաբթի	
Կարողունակություն	Ֆիզիկական կուլտուրայի կարողունակություն
Ֆիզ դաստիարակ.	Օղակով վարժություններ
Նպատակը	արագ կողմնորոշվելու ցատկելու ընդունակություն
Խնդիրներ	Շաժվել մեկ շարքով` քայլել իրար ետևից,կազմել եռյակներ
Էկոլոգիա	Մաքուր օդը որպես առողջության պահպանման միջոց
Նպատակը	Սովորեցնել թե ինչպես մաքուր պահել օդը տարատեսակ թափոններից
Խնդիրներ	Մաքուր օդում մարզվելը առողջության պահպանման միջոց
Վերջնարդյունք	-Կատարում են հրահանգները -Սովորեցին լինել կազմակերպված -հասկացան մաքուր օդի դերն ու նշանակությունը - հասկանում են ֆիզ. դաստիարակության դերը առողջության

	պահպանման գործում հատկապես մաքուր օդում
--	---

Հինգշաբթի	
Կարողունակություն	տնտեսական
	Աշխատանք, մասնագիտություն
Նպատակը	Ձևավորել երեխաների մասնագիտական հետաքրքրությունները , ծանոթանալ մի շարք մասնագիտությունների առանձնահատկություններին
Խնդիրներ	Ձևավորել հարգանք ցանկացած աշխատանքի հանդեպ
Նկարչություն	Մասնագիտություն
Նպատակը	Զարգացնել գաղափար մասնագիտության մասին, որը նախընտրում է երեխան
Խնդիրներ	Պատկերացում կազմել տվյալ մասնագիտության կարևորության և անհրաժեշտության մասին
Վերջնարդյունք	<p>երեխաները ակտիվ թվարկում են մասնագիտություններ</p> <p>-կարողանում են միտք արտահայտել մասնագիտությունների մասին</p> <p>-հարգանքով են արտահայտվում աշխատանքի և աշխատավոր մանդու նկատմամբ</p> <p>-երեխաները նկարեցին իրենց նախընտրած մասնագիտությունը</p> <p>-կարողացան հասկանալ իրենց նախընտրած մասնագիտության գործառույթները</p>

Ուրբաթ	
Կարողունակություն	Ժողովրդավարական և քաղաքացիական
Էկոլոգիա	Մաքուր բնություն
Նպատակ	Երեխաներին ներկայացնել մաքուր բնության անհրաժեշտությունը
Խնդիրները	Մաքուր պահել շրջակա բնությունը, խնամքով վերաբերվել բույսերին ու ծառերին:
Աշխատանք	
Նպատակ	Սովորեցնել երեխաներին ինքնուրույն աշխատել
Խնդիրները	Առանց վնասելու բնությունը փխրեցնել հողը, ջրել ծառերը, ծաղիկները:
Վերջնարդյունք	- կարողացան հասկանալ բնության կարևորությունը - մաքուր պահելու անհրաժեշտությունը - որպես քաղաքացի հայրենի բնությունը շենացնելու պարտավորությունը

Եզրակացություն

Մասնագիտական գրականության ուսումնասիրությունը, հետազոտական ու գործնական աշխատանքը, ինչպես նաև փորձարկումը ցույց տվեցին, թե ինչպես է պետք ճիշտ ընտրված տարբերակով օգնություն ցուցաբերել մանկավարժներին իրենց մասնագիտական պատրաստվածության և հետո որակի բարձրացման մեջ: Անհրաժեշտ է օգնել նրանց ոչ միայն տեսականորեն զինված լինել, այլ նաև գործնական հմտություններ ձեռք բերել, վերլուծել սեփական գործունեությունը (ոեֆլեքսիա կատարել), հասկանալ իրենց դերը երեխայի զարգացման գործում:

Մանկավարժները, որոնք աշխատում են փոքր տարիքի երեխաների հետ, գիտակցում են, որ իրենք կարող են դառնալ երեխայի մեջ կատարվող փոփոխությունների կատալիզատորը, քանզի նրանք մեծ դեր են խաղում երեխաների զարգացման, արժանապատվության և ինքնավստահության ձևավորման գործում:

Ապահովելով մանկավարժական որակը՝ ըստ մանկավարժների ներկայացվող չափորոշիչների, մենք կկարողանանք ճիշտ, նպատակային, գրագետ, հետաքրքիր, ժամանակակից մոտեցում ցուցաբերել և երեխաներին ներկայացվող չափորոշիչներով համապատասխան սերունդ կրթել:

Վաղ մանկությունը երեխայի աճի, զարգացման և սովորելու բացառիկ ժամանակաշրջանն է: Կարևոր է նկատի ունենալ, որ որոշ երեխաներ կարող են չափորոշիչներով սահմանված ակնկալիքներից շատ ավելի բարձր ցուցանիշներ ունենալ, մինչդեռ որոշ երեխաներ էլ հնարավոր է, որ ամբողջապես չտիրապետեն փաստաթղթում նշված գիտելիքներին և հմտություններին: Այս իմաստով շատ կարևոր է, որ երեխաների տվյալ տարիքին համապատասխան զարգացման և ուսումնառության հետ կապված ակնկալիքների մասին մտածելիս մենք ուշադրություն դարձնենք նաև նրանց անհատական առանձնահատկություններին: Երեխաները տարբեր են լինում՝ կախված իրենց բնածին հնարավորություններից, ունեցած փորձից, ունակություններից, առողջական վիճակից և սովորելու նկատմամբ ունեցած վերաբերմունքից, հետևաբար նրանց զարգացումը տարբեր տեմպով է ընթանում: Պետք է ընդունել, որ երեխաների միջև այսպիսի տարբերությունները բնական են:

Մեր կողմից կատարված ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ հեքիաթների միջոցով կարելի է երեխայի մեջ բնավորության, գործելակերպի դրական հատկանիշներ դաստիարակել: Այնտեղ կա բարի և չար ուժերի պայքար, և մշտապես հաղթում է բարին: Կարևորվում է բարությունը, մարդկանց օգնելու պատրաստակամությունը, սերը, կարեկցանքը: Հեքիաթների հրաշք աշխարհը գրավում է երեխաներին և այն, ինչ որ նրանք չեն կարող տեսնել իրականության մեջ, տեսնում են այդ գեղեցիկ աշխարհում: Հեքիաթներն ունեն կրթիչ դաստիարակիչ ուժ, ուստի հեքիաթը թույլ է տալիս դաստիարակել՝ դրականի վրա հենվելով:

Այսպիսով, հեքիաթների հիմնական նպատակն է զարգացնել երեխայի երևակայությունը և ստեղծագործական պոտենցիալը: Մանկական հեքիաթները ընդլայնում են երեխայի բառապաշարը, օգնում են ճիշտ և տրամաբանական խոսք կազմել:

Օգտագործված գրականություն

1. Հասմիկ Միտոյան ՌԻ-սումնական ձեռնարկ մանկապարտեզի համար, 2022:
2. ՀՀ օրենք նախադպրոցական կրթության մասին 2021 Մայիս 13: